

Διάλεξη του Καθηγητή Νίκου Λυγερού
«Ευρωπαϊκή Κύπρος»
στο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Ασπροπύργου, 09/02/2009

N Lygeros

Θα ήθελα κι εγώ με τη σειρά μου να σας ευχαριστήσω, όχι γιατί με καλέσατε αλλά γιατί θα με αντέξετε. Θα με αντέξετε με την έννοια ότι θα δώσουμε λεπτομέρειες για τα γεγονότα που συνέβησαν και που συμβαίνουν. Θα ήθελα να χρησιμοποιήσω και την επικαιρότητα –γιατί δεν ξέρω πώς συμβαίνει με το Δήμο Ασπροπύργου αλλά κάθε φορά που με καλεί, τελικά το θέμα εμφανίζεται– και για να είμαστε πιο συγκεκριμένοι, στις 27 Ιανουαρίου 2009 ανακοινώθηκε η πρόσφατη απόφαση για οκτώ προσφυγές εναντίον της Τουρκίας εκ μέρους Ελληνοκυπρίων προσφύγων και η προηγούμενη ήταν στις 20 Ιανουαρίου 2009. Κανονικά όλοι θα έπρεπε να είστε πολύ χαρούμενοι όταν ακούτε αυτό το θέμα για τις προσφυγές, αλλά ξέρω ότι στην ουσία μπορεί να μην το ξέρετε καν. Γιατί έχουμε καταντήσει να έχουμε ειδήσεις που χρησιμοποιούν τόσο μεγάλη παραπληροφόρηση που στο τέλος δεν ξέρουμε πια τι μας αφορά ουσιαστικά. Θα μπω λοιπόν στο θέμα μου ανάποδα, θα αρχίσω με αυτές τις προσφυγές, γιατί ο Ασπροπύργος είναι και ένας Δήμος που ξέρει τι σημαίνει ξενιτιά και προσφυγιά. Άρα είναι καλό να το βλέπουμε και ανάποδα και να δούμε πώς χρησιμοποιείται η Ευρωπαϊκή Ένωση σε αυτό το πλαίσιο και συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Θα σας «δελεάσω», αν και έχω δει ήδη από πέρσι ότι υπάρχει ένας πατριωτισμός εδώ. Παρ' όλα αυτά, θα σας «δελεάσω» με ένα χρηματικό ποσό. Ξέρετε πόσα λεφτά θα πάρουν οι πρόσφυγες που έκαναν προσφυγή και εκδικάστηκε η υπόθεσή τους στις 27 Ιανουαρίου 2009; Έχετε μια ιδέα; Θα μπορούσατε να το εκτιμήσετε; Εγώ θα πάρω μία υπόθεση. Δεν είναι μια γενικολογία, δεν ρωτάω γενικά αν κάνουμε μια προσφυγή πόσα θα πάρουμε. Μιλάω για τις συγκεκριμένες οκτώ υποθέσεις που εκδικάστηκαν πρόσφατα. Για να καταλάβετε πόσο ουσιαστικό είναι, μία από αυτές τις προσφυγές είναι δέκα εκατομμύρια Ευρώ. Δηλαδή, η Τουρκία θα πληρώσει δέκα εκατομμύρια Ευρώ γιατί είναι παράνομη η κατοχή της στην Κύπρο. Η υπόθεση της Τιτίνας Λοϊζίδου –η πρώτη προσφυγή– ήταν ενάμισι εκατομμύριο Ευρώ. Η διαφορά οφείλεται στο γεγονός ότι η περιουσία της Τιτίνας ήταν απλώς ένα εξοχικό. Δεν υπολογίζουμε με τον ίδιο τρόπο την εκτίμηση της περιουσίας και τη μη απόλαυση της περιουσίας όταν είναι εξοχικό, κύριο σπίτι, αν όλη η οικογένεια ζούσε σε αυτό το σπίτι, αν δεν υπήρχε άλλο σπίτι. Συνολικά από τότε που εκδικάστηκε η υπόθεση της Τιτίνας –σας υπενθυμίζω ότι η Τιτίνα έκανε την προσφυγή το 1989, εκδικάστηκε το 1998 και πληρώθηκε το 2003– είχαμε συνολικά μόνο πέντε υποθέσεις. Τον Ιανουάριο του 2009, φέτος δηλαδή, εκδικάστηκαν επιπλέον δώδεκα υποθέσεις. Δεν σας φαίνεται παράξενο που ο ελληνικός τύπος δεν έχει πει τίποτε γι' αυτό το θέμα; Μιλάμε για 200.000 πρόσφυγες. Αν όλοι οι πρόσφυγες έκαναν προσφυγές εναντίον της Τουρκίας –του ίδιου τύπου, απλώς υπάρχει πάντα το αναλογικό σε σχέση με την αρχική περιουσία– δεν θα μπορούσε να πληρώσει η Τουρκία, τόσο απλά. Όχι μόνο η Τουρκία, κι εμείς. Για να καταλάβετε, μιλάμε ήδη για δισεκατομμύριο συνολικά και κάθε χρόνος που περνάει προστίθεται ένα δισεκατομμύριο. Ας εξηγήσουμε, λοιπόν, το πλαίσιο αυτών των προσφυγών και να δούμε πόσο σημαντικό είναι να είναι Ευρωπαϊκή η Κύπρος. Πριν την 1^η Μαΐου 2004, η Κύπρος ήταν απλώς η Κύπρος που γνωρίζουμε εμείς ως Έλληνες, δηλαδή ένα ελληνικό στοιχείο, ένα χρυσοπράσινο φύλλο, όπως θα 'λεγαν άλλοι, στη Μεσόγειο. Στην ουσία, χωρίς καμιά βοήθεια. Δεν

υπολογίζω τη βοήθεια της Ελλάδας, είναι πάντοτε πολύ συμβολική. Μόλις μπαίνουμε στα πρακτικά, κάνουμε πολύ εύκολα πίσω. Και μη νομίζετε ότι αυτό είναι πρόσφατο, αυτό γινόταν από την αρχαιότητα. Όταν δεν είχαμε προβλήματα, είχαμε υποσχεθεί τα πάντα στην Κύπρο και όταν έχει προβλήματα η Κύπρος, ξαφνικά ξεχνάμε τις υποσχέσεις μας, όπως στην ουσία κάθε μεγάλη δύναμη. Μη νομίζετε ότι αφορά μόνο την Ελλάδα και ότι είναι μια κριτική για μας. Σας υπενθυμίζω, για παράδειγμα, ότι η Γαλλία έκανε μια πολύ καλή συμμαχία με την Πολωνία, αυτή η συμμαχία ήταν η βέλτιστη μέχρι που ήρθε η Γερμανία, και τότε ξαφνικά οι Γάλλοι είπαν ότι η Πολωνία είναι πολύ μακριά, λες κι είχε αλλάξει η απόσταση. Εμείς κάνουμε περίπου το ίδιο. Μιλάμε για ενιαίο αμυντικό δόγμα και διάφορα και όταν χρειάζεται να πράξουμε κάτι, λέμε ότι είναι μακριά. Λοιπόν, η απόσταση έχει παραμείνει η ίδια, απλώς οι νοοτροπίες αλλάζουν και αλλάζουν επειδή τις Συνθήκες, όπως ξέρετε, τις υπογράφουμε όχι για να τελειώσουμε πολέμους, αλλά για να αρχίσουμε πολέμους. Το έλεγε ήδη ο Clemenceau και δεν το έλεγε τυχαία. Σ' αυτό το πλαίσιο, λίγο πριν την ένταξη, υπήρχε το σχέδιο Ανάν το οποίο θα αναλύσουμε σ' αυτή τη διάλεξη διαβάζοντας μερικά άρθρα λεπτομερώς. Θα χρησιμοποιήσω και τη βοήθεια του εκπροσώπου του Δημάρχου για να είστε αναγκασμένοι να ακούσετε ακριβώς αυτό που είναι γραμμένο στο κείμενο και όχι αυτό που έχω γράψει εγώ. Μια βδομάδα, λοιπόν, πριν την ένταξη της Κύπρου μάς ανάγκασαν να κάνουμε ένα δημοψήφισμα για να περάσει το λεγόμενο σχέδιο Ανάν. Δεν ξέρω τι ξέρετε για το σχέδιο Ανάν, αλλά είναι σίγουρο ότι μετά από αυτό το βράδυ, θα ξέρετε πολλά περισσότερα και θα μπορείτε να τα χρησιμοποιήσετε, γιατί δυστυχώς σε κάποια φάση θα μπει στην επικαιρότητα και πάλι. Και γι' αυτό λέω ότι ο Δήμος Ασπροπύργου έχει επιτυχίες στο timing, διότι και οι προσφυγές είναι στην επικαιρότητα και οι διαδικασίες όσον αφορά στο Κυπριακό θα είναι στην επικαιρότητα σχετικά σύντομα. Άρα θα είστε τουλάχιστον προετοιμασμένοι εφόσον δεν θα σας προετοιμάσει καμιά εκπομπή πάνω σ' αυτό το θέμα.

Τα άρθρα που θα διαβάσουμε εδώ είναι αυτούσια τα άρθρα του σχεδίου Ανάν. Δεν υπάρχει καμία ανάλυση, θα κάνουμε την ανάλυση μεταξύ μας. Τα άρθρα είναι σημειωμένα με κίτρινο για να μπορεί ο αναγνώστης να τα εντοπίζει γρήγορα. Πρέπει να ξέρετε ότι είναι πολύ σημαντικό όταν σας βάζουν σε μια φάση δημοψηφίσματος, να ρωτάτε αμέσως: *Πότε* θες να το ψηφίσω; Να μη ρωτάτε «τι περιέχει», αλλά «*πότε*». Αυτό είναι ένα μεγάλο στρατηγικό λάθος που δεν κάναμε, αλλά που κάνουμε πολύ συχνά δυστυχώς, διότι έχουμε την εντύπωση ότι έχει σημασία αυτό που λέει και όχι η ημερομηνία. Είναι μια λανθασμένη άποψη. Και θα σας το πω πιο ωμά. Σε κάποια φάση όταν ήμουν στην Κύπρο εκείνη την περίοδο, έλεγα στους Κύπριους: «Αν θέλετε, ας το ψηφίσουμε μια βδομάδα μετά, αλλά όχι μια βδομάδα πριν». Και μου απαντούσαν: «Πώς είναι δυνατόν εφόσον εσύ λες ότι δεν είναι καλό για μας». Πώς το εξηγείτε; Η ιδέα είναι το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Όταν εντάσσετε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει δικαιοδοσία να σας αλλάξει τη νομοθεσία σας. Σας αποδέχεται έτσι όπως είστε. Αυτό έγινε και με το Βέλγιο και με τη Σουηδία, δηλαδή μπορεί να υπάρχουν τοπικοί κανόνες τους οποίους δεν αφαιρεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Μόλις όμως ενταχθείτε, για οποιοδήποτε κανόνα θέλετε να ψηφίσετε, πρέπει να συμφωνούν όλα τα κράτη-μέλη. Εκείνη την εποχή μιλάμε για τις 25 χώρες, άρα βλέπετε ότι έχετε στην αρχή ένα πλαίσιο διακρατικό, Κύπρος εναντίον Τουρκίας, ενώ μετά γίνεται Ευρωπαϊκή Ένωση εναντίον Τουρκίας. Δεν παίζουμε με τους ίδιους παίχτες.

Τώρα θα διαβάσουμε το άρθρο 1, παράγραφος 5:

«Η Κύπρος θα διατηρεί ιδιαίτερους δεσμούς φιλίας με την Ελλάδα και την Τουρκία, σεβόμενη την ισορροπία στην Κύπρο που καθιερώνεται με τη Συνθήκη Εγγυήσεως, τη Συνθήκη Συμμαχίας και την παρούσα Συμφωνία, και ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα υποστηρίξει την ένταξη της Τουρκίας στην Ένωση.»

Άρα αυτό εδώ είναι μια καθαρή παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο απλά. Αυτό είναι στη σελίδα 3. Αν κουραστείτε και δεν θέλετε να διαβάσετε τις 10.000 σελίδες, σταματήστε στη σελίδα 3 και έχετε ήδη μια ένδειξη. Δηλαδή μάς λέει, παρόλο που θα είσαστε σε ένα πλαίσιο με 25 κράτη, θα έχετε μία ειδική σχέση με 2. Προσέξτε, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν το δέχεται καθόλου αυτό. Πρέπει όλα τα κράτη να έχουν την ίδια σχέση με όλους. Τα δύο κράτη θα είναι η Ελλάδα και η Τουρκία. Αυτό είναι ήδη μια παραβίαση, αλλά πιο σημαντικό είναι το επόμενο: «... και ως κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα υποστηρίξει την ένταξη της Τουρκίας στην Ένωση.» Άρα δεν μπορεί να θέσει βέτο. Όταν η Τουρκία μπαίνει στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης, όπως έγινε μετέπειτα, πρέπει να ξέρετε ότι υπάρχουν 35 κεφάλαια. Υπάρχει πλαίσιο για βέτο στην αρχή του κεφαλαίου, στο τέλος του κεφαλαίου και συνολικό. Δηλαδή έχουμε μπροστά μας 71 φορές πλαίσιο για να ασκήσουμε βέτο. Αυτό το άρθρο που διαβάσαμε μάς το αφαιρεί. Ήθελαν να εξασφαλίσουν ότι η Κύπρος δεν θα μπορεί να ψηφίσει εναντίον της Τουρκίας. Αυτό είναι ήδη παράνομο. Αλλά προσέξτε, αν το είχαμε υπογράψει και είχαμε ψηφίσει, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα το δεχόταν έτσι. Ενώ αν γινόταν μια εβδομάδα μετά την ένταξη, αυτή η σημείωση δεν θα μπορούσε να υπάρξει. Ας δούμε λίγο το πλαίσιο τώρα. Όταν το 2003 μας πρότειναν το σχέδιο Ανάν –μιλάω για το σχέδιο Ανάν 1, θα φθάσουμε ως το 5– μας είπαν: «Έχετε μία εβδομάδα για να αποφασίσετε αν το θέλετε ή όχι». Θα σας δώσω μερικά στοιχεία για να συγκρίνετε. Το Ευρωσύνταγμα αφορούσε 25 χώρες, το μέγεθος του 195 σελίδες, διάρκεια ενημέρωσης των πολιτών ενάμισι χρόνος. Δεν μιλάω για τους διπλωμάτες που το ήξεραν πιο νωρίς. Για την Κύπρο με πληθυσμό 600.000 άτομα, το σχέδιο είναι 10.000 σελίδες, για μία εβδομάδα. Όπως καταλαβαίνετε, αυτό είναι ήδη ένα πρόβλημα. Όταν δεν έχετε λύσει ένα πρόβλημα εδώ και 30 χρόνια και σας ζητούν να το λύσετε σε μια βδομάδα, σημαίνει ότι σίγουρα θα υπάρχει ένα πρόβλημα μέσα σ' αυτό το σχέδιο και θέλουν απλώς να μας το πουλήσουν βιαστικά για να μη δούμε τα προβλήματά του, που υπάρχουν! Άρα είναι πολύ σημαντικό, διότι με το σχέδιο, οι προσφυγές για τις οποίες μίλησα στην αρχή της διάλεξης δεν γίνονται. Ή για να είμαι ακριβέστερος, αν περνούσε το σχέδιο, οι προσφυγές των Ελληνοκυπρίων στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων θα μπορούσαν να γίνουν, αλλά εναντίον της Κύπρου, όχι εναντίον της Τουρκίας, γιατί η Κύπρος θα είχε αποδεχτεί ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα κατοχής. Κατά συνέπεια, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο βοηθάει τον πολίτη να κάνει την προσφυγή του, παρόλο που το κράτος θα τον είχε ξεπουλήσει, αλλά καταδικάζει το κράτος που τον ξεπουλάει, όχι το κράτος που τον αδικεί. Καταλαβαίνετε πόσο σημαντικό είναι; Στη φάση εκείνη είχαμε 33 προσφυγές που είχαν παγώσει για ενάμισι μήνα και δεν έπαιρνε καμία απόφαση το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Θέλω απλώς να σας εξηγήσω ότι με λίγη σκέψη πάνω στο σχέδιο, χωρίς να το έχετε διαβάσει ακόμα, ήδη είστε προβληματισμένοι. Διαβάζοντας το πιο πάνω άρθρο, λέτε: «Δεν είναι δυνατόν, δεν μπορεί να μην το διάβασε κανένας».

Γι' αυτό είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει το Ανοιχτό Πανεπιστήμιο στον Ασπρόπυργο γιατί είναι ένας μοναδικός τρόπος να μάθετε πράγματα αυτούσια, άμεσα. Το 2003 και το 2004 όλοι εδώ ήσασταν γεννημένοι. Όλοι κοιτάζατε τηλεόραση εκείνη τη στιγμή. Είδατε κανένα να λέει κάτι αρνητικό για το σχέδιο;

Είδατε ειδικές εκπομπές τότε; Είχαμε καμία ενημέρωση; Μα όταν θα διαβάσουμε τα άρθρα που υπάρχουν εδώ –έχουμε επιλέξει μόνο μερικά– θα δείτε ότι υπάρχει ένα πρόβλημα.

Ας κοιτάξουμε το άρθρο 3. Θα τα πάρουμε σιγά-σιγά και κάθε φορά θα σας προετοιμάζω ή όχι, για να δούμε πώς πρέπει να τα διαβάζετε. Διότι το μεγάλο πρόβλημα όταν διαβάζετε τις 10.000 σελίδες είναι όπως όταν υπογράφετε ένα ασφαλιστικό συμβόλαιο με τις υποσημειώσεις με μικρά γράμματα. Αλλά εμείς στη διπλωματία έχουμε καλύτερα κόλπα από τις Ασφάλειες. Στα ασφαλιστικά συμβόλαια, έχετε συνήθως μία σελίδα και κάτω-κάτω είναι οι εξαιρέσεις. Εμείς σας δίνουμε 10.000 σελίδες και τις υποσημειώσεις τις βάζουμε μέσα στο κείμενο με τα ίδια γράμματα όμως. Το θέμα είναι πώς θα βρείτε αυτά τα σημεία μέσα στις 10.000 σελίδες, αφού δεν υπάρχουν υποσημειώσεις.

Ας διαβάσουμε τώρα το άρθρο 3, παράγραφος 5:

«Επιπρόσθετα για μεταβατική περίοδο 19 ετών ή μέχρι την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οποιοδήποτε επέλθει νωρίτερα, η Κύπρος μπορεί να περιορίσει το δικαίωμα Ελλήνων υπηκόων να διαμένουν στην Κύπρο αν ο αριθμός τους φθάσει το 5% του αριθμού των Κυπρίων πολιτών που έχουν την εσωτερική ιδιότητα πολίτη της Ελληνοκυπριακής συνιστώσας πολιτείας ή το δικαίωμα Τούρκων υπηκόων να διαμένουν στην Κύπρο αν ο αριθμός τους φθάσει το 5% του αριθμού των Κυπρίων πολιτών που έχουν την εσωτερική ιδιότητα πολίτη της Τουρκοκυπριακής συνιστώσας πολιτείας.»

Στην πραγματικότητα, έχω βάλει με κίτρινο μόνο την πρώτη γραμμή της παραγράφου. Αν είστε κανονικοί ακροατές, δεν θυμάστε ακριβώς αυτά που σας διαβάσαμε γιατί είναι πολλά, τόσο απλά. Θα ξαναδιαβάσουμε, λοιπόν, μόνο την πρώτη γραμμή: *«Επιπρόσθετα για μεταβατική περίοδο 19 ετών ή μέχρι την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ...»*. Δεν διαβάζω τίποτα άλλο. Μα είναι η πρώτη φορά που βλέπουμε σε έγγραφο μια ημερομηνία λήξης όπου λέμε, ή θα μπει σε 19 χρόνια ή πριν και τότε θα κάνουμε αυτά που λέμε. Αυτό είναι και πάλι παράνομο. Διότι δεν υπάρχει προοπτική. Όταν αρχίζετε διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν ξέρετε ποτέ ποτέ τελειώνουν. Δεν υπάρχει πλαίσιο που να λέει σε τόσα χρόνια θα μπει. Μπορεί μετά από τόσα χρόνια να μην μπει καθόλου. Σας υπενθυμίζω ότι η Τουρκία είναι από τις υποψήφιες χώρες που έχει τη μεγαλύτερη διάρκεια διαπραγματεύσεων ως υποψήφια. Άρχισε από το 1963. Είναι τεράστιο το χρονικό διάστημα. Πρέπει να θυμηθείτε ότι η Κύπρος εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε μία περίοδο 10 ετών, που είναι πολύ σύντομο, με πολλές δυσκολίες και με κατοχή. Όταν διαβάζετε αυτό το άρθρο δεν προσέχετε ότι υπάρχει στην παράγραφο ο αριθμός 19, ενώ δεν πρέπει να υπάρχει ο αριθμός 19. Θα έπρεπε να λέει απλώς μέχρι την ένταξη. Εδώ εξασφαλίζει μία περίοδο 19 ετών, γιατί υπολογίζει ότι μπορεί η Τουρκία να μην ενταχθεί σε 19 χρόνια, άρα μπαίνει και το 19 για την περίπτωση που δεν θα έχει ενταχθεί.

Ας πάρουμε το θέμα της αποστρατικοποίησης. Όταν μου έδωσαν το σχέδιο Ανάν, ένα από τα πράγματα που έπρεπε να κάνω ήταν να εξηγήσω αν έχει ή όχι ελαττώματα όσον αφορά στο στρατιωτικό σκέλος. Αυτό σας το λέω σαν συμβουλή: Τα στρατιωτικά είναι πάντα πιο εύκολα, γιατί είναι πάντοτε πιο ακραία. Αν σας πω, σ' αυτή την πλατεία απαγορεύεται η στάθμευση, όλοι θα έχετε σταθμεύσει. Αν όμως πω, απαγορεύεται για τεθωρακισμένα, δεν υπάρχει περίπτωση να σταθμεύσει

τεθωρακισμένο. Βλέπετε τη διαφορά; Το τεθωρακισμένο έχει τόσα πολλά υπονοούμενα για την κοινωνία που ο στρατιώτης δεν μπορεί να παρκάρει για να πάρει κάτι από το περίπτερο γιατί η κοινωνία που θα το δει, θα θεωρήσει αμέσως ότι υπάρχει σοβαρό πρόβλημα. Τα στρατιωτικά είναι πάρα πολύ ακραία: αεροσκάφη, τεθωρακισμένα, οπλισμός. Σας υπενθυμίζω ότι πρόσφατα είχαμε προβλήματα στην Ελλάδα, όμως δεν ενεπλάκη καθόλου ο στρατός. Πρόκειται για στάδια. Στη Γαλλία τα στάδια είναι: αστυνομία - χωροφυλακή - στρατός. Και ξέρουμε μετά από ποια περίοδο ή μετά από ποιο συμβάν εμπλέκεται ο καθένας. Στο σχέδιο Ανάν δεν γίνεται έτσι, για ορισμένα σημεία είναι προκαθορισμένο. Αλλά έχει ενδιαφέρον το πώς έχουν γράψει τα κείμενα έτσι που να ξεχνάει ο αναγνώστης το αρχικό σημείο.

Ας διαβάσουμε το άρθρο 8, παράγραφος 1.β:

«Το Ελληνικό και το Τουρκικό απόσπασμα επιτρέπεται να σταθμεύουν σύμφωνα με τη Συνθήκη Συμμαχίας στην Ελληνοκυπριακή πολιτεία και στην Τουρκοκυπριακή πολιτεία αντίστοιχα ως ακολούθως:

i) Κάθε απόσπασμα δεν θα υπερβαίνει τις 6.000 άνδρες όλων των βαθμίδων μέχρι το 2011.

ii) Κάθε απόσπασμα δεν θα υπερβαίνει τις 3.000 άνδρες όλων των βαθμίδων μετά το 2018 ή την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οποιοδήποτε επέλθει ενωρίτερα.

iii) Το ελληνικό απόσπασμα δεν θα υπερβαίνει τους 950 άνδρες όλων των βαθμίδων και το τουρκικό απόσπασμα τους 650 άνδρες όλων των βαθμίδων, στη συνέχεια, με πενταετή αναθεώρηση με στόχο την πλήρη αποχώρησή τους.

Βλέπετε ότι εδώ σας δίνουν τρία σημεία. Το πλαίσιο αρχικά είναι ότι πρέπει να υπάρχει μια ισορροπία και για τους Έλληνες και για τους Τούρκους, μόνο που αυτό είναι ήδη μια λεπτομέρεια, διότι η Ελλάδα δεν έχει κατοχή στην Κύπρο. Άρα δεν καταλαβαίνουμε σ' αυτό το σημείο γιατί θεωρούμε ότι πρέπει να είναι ισορροπημένα. Αλλά ας πούμε ότι το θεωρούμε. Έχετε μια ημερομηνία για το πρώτο σημείο, 2011, για το δεύτερο σημείο, 2018, μα δεν υπάρχει τρίτη ημερομηνία. Δεν έχει ενδιαφέρον αυτό; Μας μιλάνε για αποστρατικοποίηση. Μα, αν κοιτάξουμε την ιστορία, όταν μιλάμε για οποιαδήποτε αποστρατικοποίηση, για παράδειγμα Γερμανία-Αλσατία, στο τέλος ο στρατός αποχωρεί εντελώς. Εδώ έχει ενδιαφέρον γιατί ακόμα και στο εγκεκριμένο φυλλάδιο που δημοσίευσε η κυβέρνηση, υπήρχε ένα λάθος το οποίο διορθώσαμε στην ανάγνωση: έλεγε τριετή αναθεώρηση, ενώ το γνήσιο σχέδιο λέει πενταετή αναθεώρηση. Αυτό σημαίνει ότι μιλάμε για μια λύση που θα γίνει γρήγορα, το 2004, αλλά ο στρατός παραμένει μέχρι το 2011, 2018 και μετά κάθε 5 χρόνια θα κοιτάζουμε αν θα αποχωρήσει όλος. Τότε, τι λύση είναι αυτή; Αυτό ήταν γραμμένο όμως.

Ας πάρουμε ένα άλλο παράδειγμα. Θα σας δώσω το αγαπημένο μου παράδειγμα που είναι η Παρατήρηση 28. Ανήκει στο Συνημμένο 1, που δεν σας λέει τίποτα γιατί είναι ορισμοί, στο Μέρος V που λέγεται τροποποίηση και που πάλι δεν σας λέει τίποτα, και όλο το πλαίσιο ανήκει στο Β' Μέρος του σχεδίου. Στην πραγματικότητα, είναι λίγο δύσκολο κοιτάζοντας μόνο τα περιεχόμενα να πείτε ότι υπάρχει ένας κίνδυνος σ' αυτό το σημείο. Γιατί ποιος από σας, κοιτάζοντας τα περιεχόμενα, Μέρος V: Τροποποίηση, Συνημμένο 1: Ορισμοί, Άρθρο 1 Ορισμοί, θα διάβαζε την παρατήρηση 28; Ας τη διαβάσουμε όμως εμείς ως το τέλος και μετά θα επανέλθουμε.

«Η αξία κατά το χρόνο της στέρησης κατοχής και ο υπολογισμός της αύξησης θα πρέπει να βασιστεί στην υπόθεση ότι τα γεγονότα της περιόδου μεταξύ 1963 και 1974 δεν συνέβησαν, ...»

Προηγουμένως στην εισαγωγή, κάνατε μια αναφορά στο θέμα της ιστορίας. Όταν καταλάβετε ότι αυτό το κείμενο είναι πολύ σημαντικό, διπλωματικό, διακρατικό και είναι ικανοί να γράψουν τέτοια, καταλαβαίνετε τι μπορούν να γράψουν για ένα απλό βιβλίο ιστορίας της Στ' Δημοτικού. Ό,τι θέλουν. Αυτό γιατί έχει σημασία; Καταλαβαίνουμε όλοι σαν Έλληνες ότι δεν μπορεί να μην υπάρχει κάτι το πολύ κακόβουλο πίσω από αυτή την παρατήρηση, εφόσον μας λέει ότι ιστορικά γεγονότα μεταξύ του 1963 και 1974 δεν συνέβησαν. Τόσο απλά. Πρέπει να καταλάβετε τι γίνεται. Για παράδειγμα, έχουμε μια πολυκατοικία μέσα σ' ένα χωράφι. Το σχέδιο Ανάν προνοεί ότι αν το χωράφι ανήκει σε Τουρκοκύπριο ή Ελληνοκύπριο, θα αποζημιωθεί αυτός που έχει την περιουσία με τη λιγότερη αξία. Δηλαδή μεταξύ χωραφιού και πολυκατοικίας, καταλαβαίνετε ότι η πολυκατοικία αξίζει πολύ περισσότερο. Αν όμως το χωράφι βρίσκεται σε μια προνομιούχα περιοχή και έχει απλώς μια τριώροφη πολυκατοικία, δεν έχει καμιά σημασία η πολυκατοικία, μπορούμε να την κατεδαφίσουμε και να κτίσουμε ουρανοξύστη. Η ιδέα είναι ότι με το 1963, υπήρχαν θύλακες στην Κύπρο όπου υπήρχαν προβλήματα ιστορικά, δηλαδή υπήρχαν κτίρια που καταστράφηκαν. Άρα η αξία όλης της περιοχής μειώθηκε. Έρχεστε εσείς ως Ελληνοκύπριοι να πάρετε μία αποζημίωση και λέει, με τα καινούργια δεδομένα οι Τουρκοκύπριοι έκτισαν, αλλά όπως η περιοχή έπεσε οικονομικά, το χωράφι σας αξίζει ακόμα λιγότερο. Άρα αυτός που θα αποζημιωθεί είναι ο Ελληνοκύπριος, και ποτέ ο Τουρκοκύπριος, για να φύγει, όχι για να μείνει. Κι αυτό είναι γραμμένο στην Παρατήρηση 28. Δηλαδή παρόλο που η περιοχή δεν είναι πια ούτε σταθερή, ούτε αξιόλογη, θεωρούμε ότι δεν έγινε τίποτα, άρα παραμένει στο τι ήταν πριν και κατά συνέπεια, θα αποζημιώσουμε περισσότερο τους Ελληνοκύπριους για να φύγουν. Το βλέπετε το πλαίσιο.

Ας πούμε τώρα ότι εμείς οι δύο είμαστε πρόσφυγες και μας έχουν πείσει ότι μπορούμε να πάμε στα σπίτια μας και μάλιστα αν ήμασταν κοντά στο Βαρώσι, μας έλεγαν ότι αυτό θα γινόταν μετά τις 15 Αυγούστου. Το είχαν υπολογίσει, 104 μέρες συγκεκριμένα. Εμείς καλοπροαίρετοι, λέμε: «Δεν θα πάμε σπίτι μας; Θα πάμε.» Υποθετικά πηγαίνουμε στο σπίτι μας και βλέπουμε ότι δεν έχει σκεπή και αποφασίζουμε να το επιδιορθώσουμε. Όμως δεν μπορούμε, γιατί υπάρχει το άρθρο 17 που σας λέει ότι υπάρχει moratorium για αποκατάσταση. Άρα οι πρόσφυγες –αυτοί που μπορεί να ψήφισαν και «Ναι» στο σχέδιο Ανάν– νόμιζαν ότι θα πήγαιναν στα σπίτια τους σε 104 μέρες και δεν είχαν αντιληφθεί ότι το σχέδιο έλεγε ότι μπορούν να μείνουν μέσα, αν πρόκειται να πάνε, αλλά δεν μπορούν να αλλάξουν τίποτα. Όπως ξέρετε, το πιο σημαντικό σημείο της Κύπρου στα κατεχόμενα είναι η Αμμόχωστος. Η Αμμόχωστος, όταν θα την πάρουμε πίσω, γιατί έτσι θα γίνει, θα πρέπει να κατεδαφιστεί εντελώς, διότι δεν υπάρχει τίποτα που λειτουργεί. Τα κτίρια, ο ηλεκτρισμός, το αέριο, το νερό. Σκεφτείτε στην πολυκατοικία που μένετε να μη γίνει συντήρηση. Μπορείτε να φανταστείτε τι μπορεί να έχει γίνει μετά από 35 χρόνια με κτίρια που είναι ανοικτά.

Ας κοιτάξουμε, λοιπόν, το άρθρο 17:

«Καμία Διαταγή του Συμβουλίου Περιουσίας δεν θα απαιτεί αποκατάσταση επηρεαζόμενης περιουσίας σε ιδιοκτήτη, που έχει στερηθεί κατοχής, πριν από μια ημερομηνία, η οποία θα είναι:

- α. Τρία χρόνια μετά την ημερομηνία που τίθεται σε ισχύ η Θεμελιώδης Συμφωνία, για περιουσία η οποία θα είναι ελεύθερη κατοχής κατά την ημερομηνία εκείνη, ή*
β. Πέντε χρόνια μετά την ημερομηνία που τίθεται σε ισχύ η Θεμελιώδης Συμφωνία, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις.»

Αυτά τα άρθρα που διαβάζουμε, προσπαθώ να τα παίρνω αποσπασματικά και από διάφορους τομείς, μπορεί να είναι για τους πρόσφυγες, για τις περιουσίες, για την οικονομία. Τώρα, ας πάρουμε τα ομόλογα.

Άρθρο 18 Ομόλογα αποζημίωσης και πιστοποιητικά εκτίμησης περιουσίας.
Είναι στο Τμήμα Ε: Ταμείο αποζημιώσεων, ομόλογα και πιστοποιητικά εκτίμησης περιουσίας. Αυτό, κανονικά αν ήσασταν πρόσφυγες ή τουλάχιστον Κύπριοι, θα το κοιτάζατε γιατί θα λέγατε εδώ θα πάρουμε κάποια λεφτά. Δεν θα το διαβάσουμε όλο γιατί είναι πολλά τα σημεία, θα πάμε κατευθείαν στο 5 και στο 6 για να καταλάβετε τι σας έδιναν στην ουσία.

5. «Τα ομόλογα αποζημίωσης θα λήγουν 25 έτη μετά την έκδοσή τους και θα είναι εξαγοράσιμα έναντι μετρητών από το Καταπίστευμα Αποζημιώσεων. Τα ομόλογα θα καθίστανται εξαγοράσιμα κατά τη διάκριση του Καταπιστεύματος Αποζημιώσεων στην ονομαστική αξία πέντε έτη μετά την έκδοσή τους.»

6. «Μετά την τελική ημερομηνία λήξης των εκδοθέντων ομολόγων, οι κάτοχοι πιστοποιητικών θα λάβουν όλα τα έσοδα από μεταγενέστερη πώληση ή μίσθωση επηρεαζόμενης περιουσίας από αυτήν που κατέχει το Καταπίστευμα Αποζημιώσεων.»

Δηλαδή σας έλεγαν, θα σας αποζημιώσουμε. Θα σας δώσουμε αρχικά μια απόδειξη απαίτησης, που θα μπορείτε να ανταλλάξετε με ομόλογα και πιστοποιητικά εκτίμησης περιουσίας σε 5 χρόνια. Προσπαθήστε να καταλάβετε λίγο. Είναι μερικοί στην Κύπρο που γέρασαν με την κατοχή. Δεν σας λέω γι' αυτούς που πέθαναν, οι καημένοι. Υπάρχει ένα πρόβλημα εδώ και 30 χρόνια και τους προτείνουν για λύση ομόλογα που θα λήγουν σε 25 έτη. Πόσων χρονών θα είναι αυτοί οι άνθρωποι όταν θα πάρουν αυτά τα λεφτά; Αυτά τα λεφτά δεν θα δίνονταν ποτέ. Τόσο απλά.

Ας πούμε ότι δεν είστε ενημερωμένοι σχετικά με όλα αυτά που διαβάσαμε και τώρα καλείστε να ψηφίσετε. Θεωρείτε ότι η ψηφοφορία είναι κάτι απλό του τύπου «Ναι» ή «Όχι». Ακούστε λοιπόν την ερώτηση γιατί χρειάστηκε να την εξηγήσουμε στην Κύπρο για να καταλάβουν τι έπρεπε να απαντήσουν. «Εγκρίνετε τη Θεμελιώδη Συμφωνία με όλα τα προσαρτήματά της καθώς και το Σύνταγμα της Ελληνοκυπριακής-Τουρκοκυπριακής πολιτείας και τις διατάξεις σχετικά με τους νόμους που θα ισχύουν για να δημιουργήσουν μια νέα τάξη πραγμάτων στην οποία η Κύπρος θα προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενωμένη;» Εσείς όταν ακούγατε αυτή την ερώτηση, έχετε την εντύπωση ότι θα απαντούσατε «Όχι»; Βεβαίως όχι. Θα λέγατε «Ναι», γιατί το έχουν συνδέσει με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και δεν καταλαβαίνετε ότι στην πραγματικότητα διαβάζετε: «Εγκρίνετε τη Θεμελιώδη Συμφωνία στην οποία η Κύπρος θα προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενωμένη;» Γιατί μη μου πείτε πως όταν κλείνετε μια συμφωνία, πηγαίνετε στα προσαρτήματα και τα διαβάζετε όλα. Τα θεωρείτε τυπικά. Το θέμα είναι ότι η ερώτηση ήταν διατυπωμένη με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να τείνετε να πείτε «Ναι», ακόμα και αν ήσασταν ενημερωμένοι ότι το σχέδιο είχε προβλήματα. Τα συνέδεσαν με τον τρόπο που θα εντασσόταν η Κύπρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μη νομίζετε ότι αυτά τα

πράγματα είναι λεπτομέρειες και ότι δεν τα είχαν σκεφτεί αυτοί που το συνέταξαν. Τα είχαν σκεφτεί, αλλά θεώρησαν ότι οι Κύπριοι ήταν τόσο χαμηλά που θα υπέγραφαν ότι να 'ναι.

Θα διαβάσουμε τώρα κάτι που μας φαίνεται άχρηστο. Είναι το πρόσθετο Πρωτόκολλο στη Συνθήκη Εγκαθίδρυσης. Όταν το ακούτε, πιστεύετε ότι δεν μας αφορά, ότι είναι διαδικαστικές λεπτομέρειες. Το άρθρο 5 λέει με μεγάλη λεπτομέρεια τι θα γίνει και το πόσο θα καταπατήσουν τα ανθρώπινα δικαιώματά μας. Πρώτα απ' όλα μάς εξηγεί ότι το Πρόσθετο Πρωτόκολλο υπογράφεται από το Ηνωμένο Βασίλειο, στο οποίο ανήκει και η Βόρειος Ιρλανδία. Δηλαδή οι Ιρλανδοί όχι μόνο έχουν κατοχή τόσα χρόνια, αλλά είναι αναγκασμένοι να υπογράφουν πρωτόκολλα εναντίον άλλων λαών. Αυτό είναι μια μικρή ιδέα που πρέπει να έχετε στο νου σας. Οι Ιρλανδοί εντάχθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση με τους Άγγλους το 1973, άρα η Ευρωπαϊκή Ένωση δέχτηκε την κατάσταση. Κι έτσι, όπως ξέρετε, η Βόρειος Ιρλανδία ανήκει στο Ηνωμένο Βασίλειο. Αυτή τη φορά, λοιπόν, το Ηνωμένο Βασίλειο υπογράφει με την Κύπρο, την Ελλάδα και την Τουρκία και αφορά τις Βάσεις. Οι λεγόμενες Βάσεις είναι μια καθαρά αγγλική «εφεύρεση» και εξηγώ. Η Κύπρος ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η Αγγλία ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένας Ευρωπαίος πολίτης δεν έχει δικαίωμα να πάει στις βάσεις, διότι οι βάσεις ανήκουν μόνο στην Αγγλία αλλά όχι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Κι αυτό το «επίτευγμα» έγινε το 1960, όταν οι Κύπριοι με τη Συνθήκη Ζυρίχης-Λονδίνου έδωσαν δικαίωμα στους Άγγλους να καταπατήσουν με τέτοιο τρόπο ακόμα και τα δικαιώματα της Ευρώπης. Εσείς ως Ευρωπαίοι πολίτες δεν μπορείτε να μπειτε στις βάσεις. Μπορείτε πιο εύκολα να πάτε στα κατεχόμενα παρά στις βάσεις.

Ας διαβάσουμε το άρθρο 5 που αφορά τις βάσεις.

«Η Κύπρος δεν θα απαιτήσει, ως μέρος των χωρικών υδάτων της, τα ύδατα μεταξύ των γραμμών οι οποίες περιγράφονται στην έκθεση που αναφέρεται στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής της Συνθήκης.»

Δηλαδή, όχι μόνο υπογράφουμε εμείς το πρωτόκολλο, αλλά μάς λέει μετά ότι δεν θα μπορούμε να απαιτήσουμε να γίνει μία αλλαγή. Θα σας δώσω ένα άλλο παράδειγμα για να καταλάβετε πού το πάνε/ποιος είναι ο στόχος τους. Η Συνθήκη Καρς υπογράφηκε μεταξύ Σοβιετικής Ένωσης και Τουρκίας. Η Σοβιετική Ένωση είχε την Αρμενία. Οι Αρμένιοι ως μέλος της Σοβιετικής Ένωσης υπέγραψαν ένα κείμενο που ήταν εναντίον της Αρμενίας. Και προσέξτε, επιπλέον υπάρχει όρος ότι αυτό το κείμενο μπορεί να υπογραφεί και να αλλάξει μόνο από τα δύο κράτη που το υπέγραψαν και κανένα άλλο. Εδώ είναι ακριβώς το ίδιο. Όχι μόνο είναι εναντίον μας το κείμενο, αλλά μας ζητούν να υπογράψουμε ότι δεν θα απαιτήσουμε κάτι άλλο μετά. Δηλαδή εάν μετά αντιληφθούμε ότι κάναμε ένα λάθος, δεν θα μπορούμε να το αλλάξουμε. Θα είναι για πάντα.

Και πιο κάτω: *«Το Ηνωμένο Βασίλειο θα συνεχίσει να απολάμβει πλήρους και ανεμπόδιστης πρόσβασης για οποιοδήποτε σκοπό –πιο κατοχικό απ' αυτό δεν γίνεται– στα ύδατα μεταξύ των υδάτων τα οποία η Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία –δηλαδή το νέο κράτος που θα γινόταν– δεν θα διεκδικήσει που εφάπτονται –τώρα μπαίνουμε στις λεπτομέρειες, γιατί μερικοί στην Κύπρο μάς έλεγαν ότι το σχέδιο δεν έχει τόσες λεπτομέρειες– στο ανατολικό μέρος της περιοχής της Κυρίαρχης Βάσης Δεκέλειας που ενώνεται με τη θάλασσα (το οποίο μέρος σημειώνεται στο Χάρτη Α με μια περιοχή 16,10 τ.χλμ.) και ύδατα τα οποία η Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία δεν θα διεκδικήσει*

που εφάπτονται στο δυτικό μέρος της περιοχής της Κυρίαρχης Βάσης Δεκέλειας που ενώνεται με τη θάλασσα (το οποίο σημειώνεται στο Χάρτη Α με μια περιοχή 5,01 τ.χλμ.)»

Μια παρατήρηση για τα τετραγωνικά χιλιόμετρα που έχει ενδιαφέρον, είναι ότι σε ορισμένα σημεία του σχεδίου το μετρικό σύστημα αλλάζει, δηλαδή χρησιμοποιείται το αγγλικό σύστημα. Μπορείτε να μου πείτε ότι αυτό δεν έχει και τόση σημασία γιατί είναι απλώς ύδατα μεταξύ υδάτων, δηλαδή νερό. Όμως ξεχνάτε ότι το νερό είναι πάνω από κάτι που μετά βρήκαμε, «τυχαίως» βέβαια, ότι είναι η Ζώνη Αποκλειστικότητας όπου η Κυπριακή Δημοκρατία μπορεί να εκμεταλλευτεί και τα κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Ας πάμε τώρα στην ξηρά. Άρθρο 6.

«Η περιοχή Σωτήρας στην οποία επιτρέπεται μικρή εκπαίδευση ρουτίνας –ξέρετε τι σημαίνει μικρή εκπαίδευση ρουτίνας; Μετά το αναλύει, ότι μπορεί να είναι έως 12 αεροσκάφη. Όσοι έχουν κάνει στρατό ξέρουν ότι ρουτίνα σημαίνει μετακίνηση φορτηγών, δεν συμμετέχουν αεροσκάφη και δεν μιλάω για τεθωρακισμένα που ορίζονται έως 20. Μετά σας χάνει λέγοντας, σύμφωνα με τη 2^η παράγραφο του Άρθρου 3 του Μέρους IV του προσαρτήματος Β της Συνθήκης Εγκαθίδρυσης –εάν εσείς δεν διαβάσετε τα σημεία που λέει, δεν ξέρετε τι εννοεί με τη «μικρή εκπαίδευση ρουτίνας». Συνεχίζουμε, θα επεκταθεί –δεν ξέρω αν γνωρίζετε ελληνικά... Μάλλον τώρα, μετά από το «συνωστισμό» θα ξέρετε. Το ρήμα «επεκταθεί» σας φαίνεται φυσιολογικό; Δηλαδή υπογράφουμε ένα σχέδιο το οποίο βγάζει την κατοχή και έχουμε μέσα αγγλικές βάσεις οι οποίες θα επεκταθούν. Μα είναι γραμμένο, θα επεκταθεί νότια της Σωτήρας, Στεράκοβου και Παραμάλι, και η πρόσθετη περιοχή θα περιλαμβάνει τη γη βόρεια της οδικής αρτηρίας Λεμεσού-Πάφου. Τα νέα σύνορα – προσέχετε τις λέξεις– της περιοχής Σωτήρας θα καθοριστούν και θα σημειωθούν σε χάρτες από το πρόσωπο που θα διοριστεί από την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, σύμφωνα με το Άρθρο 2 της Κωδικέλλου του παρόντος Πρωτοκόλλου.»

Μα εδώ δεν μιλάμε για οθωμανικό σύστημα. Πάει πιο πέρα. Μας το εξηγούν ακριβώς ως το τέλος. Μας τα παίρνουν, μας περιγράφουν πώς τα παίρνουν και επιπλέον δεν μπορούμε καν να αποφασίσουμε, ούτε καν να το υπογράψουμε. Εμείς απλώς καλούμαστε να υπογράψουμε ότι μπορούν να τα πάρουν μόνοι τους. Αυτό είναι το Άρθρο 6 στο Πρόσθετο Πρωτόκολλο για τη Συνθήκη Εγκαθίδρυσης.

Εξηγείστε μου, πώς μερικοί πολιτικοί στην Κύπρο σε πολύ υψηλές θέσεις ισχυρίζονταν ότι δεν υπάρχουν τέτοιες λεπτομέρειες στο σχέδιο και ότι αυτοί που το λένε κάνουν απλώς προπαγάνδα. Μα εδώ μας λέει ακόμα και την οδική αρτηρία. Πρέπει να θυμάστε ότι 76% των Ελληνοκυπρίων ψήφισαν εναντίον του σχεδίου. Άρα έχει σημασία πόσο είναι ενημερωμένος ο λαός. Γι' αυτό θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντική η αποψινή διάλεξη εδώ στον Ασπρόπυργο, γιατί σας δίνει τη δυνατότητα να έχετε πρόσβαση σε μια στρατηγική ανάλυση του σχεδίου Ανάν, όπως έκαναν στο πεντάγωνο και στην εθνική Επιτροπή της Κύπρου. Το θέμα είναι ότι εσείς, όταν θα επανέλθουν αυτά, θα είστε υπεύθυνοι για το τι θα ψηφίσετε. Και δεν θα μπορείτε να πείτε: οι ειδικοί δεν μας ενημέρωσαν. Γιατί αυτό είναι το κείμενο και θα αφήσω φωτοτυπία στο Δήμο, αν θέλετε να το ξαναδιαβάσετε.

Σε όλο αυτό το πλαίσιο, υπάρχουν και οι αγνοούμενοι. Μερικοί υπέρ του σχεδίου, πριν ενημερωθούν, θεωρούσαν ότι το σχέδιο δεν προβλέπει τίποτα για τους

αγνοούμενους. Είναι λάθος. Είναι πολύ απλό το λάθος και λέγεται άρθρο 54 με τίτλο «Αγνοούμενοι». Προσέξτε ειδικά την τελευταία πρόταση αυτού του άρθρου.

Άρθρο 54 Αγνοούμενοι

«Οι επικεφαλής των κυβερνήσεων των συνιστωσών πολιτειών θα λάβουν χωρίς καθυστέρηση μέτρα για να επιλύσουν οριστικά το θέμα των αγνοουμένων. Και οι δύο συνιστώσες πολιτείες θα συνεργαστούν πλήρως με την Επιτροπή Αγνοουμένων στην Κύπρο, σύμφωνα με τους όρους εντολής και έχοντας υπόψη τη συμφωνία που υπογράφηκε στις 31 Ιουλίου 1997 μεταξύ των δύο ηγετών. Κάθε συνιστώσα πολιτεία θα διεξαγάγει και θα ολοκληρώσει όλες τις αναγκαίες έρευνες, περιλαμβανομένων εκταφών.»

Στην αρχή μάς λένε ότι πρόκειται για συνεργασία, αλλά στο τέλος μάς εξηγούν ότι στην πραγματικότητα, η κάθε πλευρά θα αναλάβει τα δικά της. Όμως το μεγάλο μας πρόβλημα είναι ότι οι Ελληνοκύπριοι βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές. Δεν είναι αγνοούμενοι στο σπίτι τους. Αν προσέξατε, το ζήτημα των αγνοουμένων εδώ παρουσιάζεται συμμετρικά. Δεν αναφέρεται στους 1619 αγνοούμενους που ξέρουμε εμείς. Θα ήθελα να σας αναφέρω και το εξής: Στο Παλάτι των Εθνών όπου βρέθηκα ως σύμβουλος, συνάντησα έναν αντιπρόσωπο της Τουρκίας που εκπροσωπούσε τους Τουρκοκύπριους, τους οποίους η Ελβετία δεν δέχτηκε να παρευρεθούν εκεί εφόσον δεν υπάρχουν ως κράτος, και μας «εξηγούσε» ότι αν μετρούσαμε τα παιδιά οι Τουρκοκύπριοι αγνοούμενοι είναι περισσότεροι από τους Ελληνοκύπριους. Αυτό είναι μια μεγάλη παγίδα και έγκειται στο εξής: Στην εισβολή, ποιοι υπέστησαν την επίθεση από την πλευρά μας; Οι στρατιώτες! Άρα είναι λογικό το μεγάλο ποσοστό των αγνοουμένων μας να είναι στρατιώτες. Ποιος πήγε στην Κερύνεια εκτός από αυτούς που ζούσαν εκεί; Από την Αμμόχωστο είχαν φύγει όλοι οι κάτοικοι. Όταν σας αλλάζουν το πλαίσιο μέτρησης, είναι εύκολο να αποδείξουν ό,τι θέλουν. Θα μπορούσαν να πάρουν, ας πούμε, το γυναικείο φύλο ή οποιαδήποτε ομάδα του πληθυσμού.

Εδώ, το άρθρο 54 μάς λέει στην πραγματικότητα, ότι όσον αφορά στο πρόβλημα των αγνοουμένων, δεν θα γίνει απολύτως τίποτα σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η κάθε πλευρά θα αναλάβει τα δικά της.

Και πιο πάνω, υπάρχει το Άρθρο 53 Διεθνείς στρατιωτικές επιχειρήσεις

«Μέχρι την ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, –προσέξτε πώς είναι γραμμένο, θεωρούν εντελώς δεδομένη την ένταξη της Τουρκίας– η Ενωμένη Κυπριακή Δημοκρατία δεν θα διαθέτει το έδαφός της για διεθνείς στρατιωτικές επιχειρήσεις, εκτός με τη συγκατάθεση της Ελλάδας και της Τουρκίας, επιπρόσθετα με τη συγκατάθεση των κυβερνήσεων των δύο συνιστωσών πολιτειών.»

Δηλαδή μας αφαιρεί το δικαίωμα, που έχουμε ως κράτος, να παραχωρούμε το έδαφός μας για διεθνείς στρατιωτικές επιχειρήσεις. Σας θυμίζω ότι στον πόλεμο Ισραήλ – Λιβάνου, η Κύπρος χρησιμοποιήθηκε ως βάση. Αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει με το σχέδιο. Τώρα υπάρχει και μία γαλλοκυπριακή συμμαχία η οποία έγινε μετά την απόρριψη του σχεδίου Ανάν, και οι Γάλλοι μπορούν να χρησιμοποιούν το αεροδρόμιο της Πάφου για Mirage 2000 και Rafale. Κάτι άλλο που ήθελα να αναφέρω είναι ότι μας είχαν ενημερώσει ότι οι χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν εναντίον της Κύπρου διότι ήταν προετοιμασμένες ότι θα απορρίπταμε το σχέδιο. Όμως, δεν μας είχαν διευκρινίσει ότι οι χώρες της Μεσογείου, δηλαδή η Ισπανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ελλάδα είχαν ζητήσει ήδη από την Κύπρο να μπορούν να

κάνουν περιπολίες γύρω από την Κύπρο σε περίπτωση απόρριψης του σχεδίου, διότι με την απόρριψη, η ζώνη του εναέριου χώρου, το FIR, παραμένει σε ευρωπαϊκό πλαίσιο. Κατά συνέπεια, ένας Ιρλανδός για παράδειγμα, μπορεί να πετάξει από τη χώρα του συνεχόμενα σε FIR ευρωπαϊκό και να φθάσει μέχρι την Κύπρο και μάλιστα μέχρι το Ριζοκάρπασο. Αν είχε υπογραφεί το σχέδιο, το βόρειο μέρος της ζώνης αυτής θα ενωνόταν με την Τουρκία. Αυτό είναι σημαντικό να το ξέρετε, γιατί έχει επιπτώσεις και για τα ελληνικά δεδομένα. Αν θυμάστε καλά, υπήρχαν κάποια προβλήματα με τα νησιά Φαρμακονήσι και Αγαθονήσι. Ξέρετε ότι είναι μόνο το Καστελόριζο που ενώνει τα δύο FIR; Αν χαθεί το Καστελόριζο, το FIR της Ελλάδας και της Κύπρου δεν ενώνονται. Τόσο απλά. Άρα αν σε κάποια φάση σάς ρωτήσουν ποιο νησί δεν πρέπει να χάσετε, ακόμα κι αν χρειαστεί να χαθεί ένα νησί από την Ελλάδα, αυτό είναι το Καστελόριζο. Γιατί είναι το μόνο που επιτρέπει στις δύο χώρες να αλληλοβοηθούνται μέσω κοινού εναέριου χώρου.

Θα συνεχίσουμε με ένα άρθρο λίγο πιο έντεχνο που αφορά στην εκπαίδευση. Στην εκπαίδευση είναι πάντοτε πολύπλοκα τα πράγματα.

Είναι το Άρθρο 50 Διδασκαλία επίσημων γλωσσών

«Η υποχρεωτική διδασκαλία των επίσημων γλωσσών της Ενωμένης Κυπριακής Δημοκρατίας σε όλους τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, που καθορίζονται στο άρθρο 9(4), θα αρχίσει το αργότερο τρία έτη μετά την έναρξη ισχύος της Θεμελιώδους Συμφωνίας.»

Αυτό το άρθρο από μόνο του, δεν έχει πρόβλημα. Μας εξηγεί ότι θα υπάρχουν επίσημες γλώσσες οι οποίες θα διδάσκονται σε όλους τους μαθητές μετά από τρία έτη. Ας διαβάσουμε όμως και το άρθρο 9.

Άρθρο 9 Οι επίσημες γλώσσες και η δημοσίευση των επίσημων νόμων

Παράγραφος 1.

«Οι επίσημες γλώσσες της Ενωμένης Κυπριακής Δημοκρατίας είναι η Ελληνική και η Τουρκική. Η χρήση της Αγγλικής για επίσημους σκοπούς θα ρυθμίζεται από το νόμο.»

Στην πραγματικότητα, μας εξηγούν ότι εμείς μπορεί να αντέξαμε 400 χρόνια και να μην αλλάξαμε γλώσσα, οι Κύπριοι να άντεξαν 30 χρόνια και να μην άλλαξαν γλώσσα, αλλά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση θα μάθουν όλοι τουρκικά, υποχρεωτικά, όχι ως μάθημα επιλογής. Και δεν είναι τυχαία που διαλέγουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ένα παιδί που μαθαίνει μία γλώσσα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι «αγκυροβολημένο». Δεν μπορεί να ξεφύγει τόσο εύκολα. Είναι διαφορετικό να σας το βάζουν στο πανεπιστήμιο. Επιπλέον, είναι σίγουροι ότι όλα τα παιδιά θα περάσουν από τη δευτεροβάθμια. Δεν μπορούν να μας λένε ότι αυτό δεν ήταν γραμμένο.

Λίγο πιο πάνω είναι το Άρθρο 8 Σημαίες και ύμνοι

«Οι συνιστώσες πολιτείες θα έχουν τους δικούς τους ύμνους και τη δική τους σημαία...»

Ας πούμε ότι είμαστε ειρηνιστές και εφόσον το συμφωνήσαμε, υπάρχει ένα ελληνικό κομμάτι, υπάρχει και ένα τουρκικό κομμάτι, ας επιλέξουμε μια σημαία που είναι πιο δίκαιη και για τις δύο πλευρές. Τίθεται μια πολύ απλή ερώτηση: Τη σημαία της Κύπρου ποιος την έχει καθορίσει;

- Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών.

Ωραία. Ξέρετε τι συμβολίζει; Τα δύο κλαδιά ελιάς που είναι κάτω από το χάρτη της Κύπρου είναι η ελληνοκυπριακή κοινότητα και η τουρκοκυπριακή κοινότητα. Πριν, η σημαία της Κύπρου ήταν η ελληνική, η οποία απαγορεύτηκε το 1931 από τους Άγγλους. Δηλαδή η χρήση της ελληνικής σημαίας ήταν παράνομη για τους Άγγλους! Οι Άγγλοι είναι πολύ προνοητικοί! Έρχεται εδώ ο Κόφι Ανάν και μας εξηγεί ότι η σημαία που επέλεξε ο Ο.Η.Ε. με το χάρτη της Κύπρου με το χρώμα που συμβολίζει το χαλκό και από κάτω τα κλαδιά ελιάς που συμβολίζουν τις δύο κοινότητες, δεν είναι δίκαιη και θα κάνουμε μία άλλη. Σε κάποια φάση, βρέθηκα σ' ένα πάνελ με έναν κύριο, «ελληναρά» βέβαια, ο οποίος επέλεγε τις μουσικές του νέου ύμνου. Όπως έχουμε το τσιφτέτελι τούρκικο, έμοιαζε πάρα πολύ. Πώς δεν τον πλάκωσε το κοινό εκεί πέρα... Δηλαδή υπήρχαν ήδη καθορισμένες επιτροπές που θα άλλαζαν τον ύμνο, τη σημαία. Ευτυχώς που πλακώθηκαν μεταξύ τους και βοήθησε και ο Ντεκτάς... δεν τα έβρισκαν ούτε για τη σημαία γιατί δεν συμφωνούσαν αν θα έμπαινε πρώτα η κόκκινη ή η μπλε γραμμή.

Βλέπετε ότι σε μερικά ουσιαστικά σημεία δεν μας εξηγούν ακριβώς τι γίνεται. Δεν θέλω να σας κουράσω περισσότερο διαβάζοντας άρθρα. Όπως καταλαβαίνετε είναι πάρα πολλά. Αυτό εδώ είναι μόνο το περιληπτικό κείμενο που έχει 74 σελίδες. Θα ήθελα να αναφερθώ και σε κάποια άλλα σημαντικά σημεία που δεν βρίσκονται εδώ, αλλά στις επίσημες 10.000 σελίδες. Ένα παράδειγμα. Έχει δικαίωμα η Κύπρος με το σχέδιο Ανάν να διαθέτει αντιαεροπορικό σύστημα; Βεβαίως. Βεληνεκές; 7 χιλιόμετρα. Σκεφτείτε το όμως πιο συγκεκριμένα. Οι Τούρκοι διαθέτουν F-16 και F-15 τα οποία χρησιμοποιούν πυραύλους του τύπου fire-and-forget, δηλαδή τον στέλνεις και αν ακόμα σκοτωθεί ο χειριστής, ο πύραυλος πηγαίνει εκεί που είναι προγραμματισμένος. Το αεροσκάφος εκτοξεύει αυτόν τον πύραυλο από απόσταση 20 έως 30 χιλιομέτρων από το στόχο. Το αεροσκάφος πηγαίνει συνήθως με την ταχύτητα του ήχου, ας πούμε MACH-1 και ένας πύραυλος πηγαίνει με MACH-2 κατά μέσο όρο. Το θέμα είναι ότι στα 7 χιλιόμετρα και να έχετε αεροάμυνα, δεν έχετε ποτέ αεροσκάφος που θα έρθει εναντίον σας. Έρχονται μόνο πύραυλοι. Και εσείς πρέπει να πετύχετε πυραύλους που πάνε με διπλάσια ταχύτητα και είναι μικρότεροι σε μέγεθος. Με άλλα λόγια, σας επιτρέπουν να έχετε ένα περίστροφο ενώ ο άλλος έχει πολυβόλο κι εσείς έχετε δικαίωμα να ρίξετε πάνω στις σφαίρες του, όχι πάνω στο πολυβόλο, γιατί το πολυβόλο είναι πολύ μακριά. Αν πετύχετε κάτι, να μου το πείτε. Αυτό είναι γραμμένο στο σχέδιο.

Κάτι άλλο που είναι γραμμένο στο σχέδιο είναι ότι η Τουρκία έχει δικαίωμα να κάνει ελεύθερες στρατιωτικές ασκήσεις στις ελεύθερες περιοχές μετά από άδεια της νέας κυβέρνησης. Μπορείτε να φανταστείτε, λοιπόν, μια στρατιωτική άσκηση η οποία γίνεται στη Λεμεσό, ή στη Λάρνακα, ή στην Πάφο από την Τουρκία; Όχι από την τουρκοκυπριακή κοινότητα. Κανονικά θα 'πρεπε να μου πείτε, αυτό γίνεται και με την Ελλάδα; Η απάντηση είναι όχι. Η Ελλάδα δεν έχει δικαίωμα να κάνει στρατιωτικές ασκήσεις στα «πρώην» κατεχόμενα, αλλά έχει η Τουρκία. Τώρα θα μου πείτε, είναι δυνατόν να γίνεται αυτό το πράγμα; Ναι, βεβαίως γίνεται και γίνεται με τους Άγγλους από το 1960. Οι Άγγλοι κάνουν ελεύθερες στρατιωτικές ασκήσεις στην περιοχή Ακάμα και έχουν αυτό το δικαίωμα μέσω της άδειας που παρέχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Δηλαδή η Κυπριακή Δημοκρατία δίνει από το 1960 δωρεάν άδεια στους Άγγλους να κάνουν στρατιωτικές ασκήσεις στις ελεύθερες περιοχές. Είναι δυνατόν σε μια νέα κυβέρνηση όπου οι Ελληνοκύπριοι θα ήταν μόνο το 1/3 –το

άλλο τρίτο θα ήταν Τουρκοκύπριοι και το άλλο ουδέτερες χώρες– να μην έδιναν στην Τουρκία την άδεια να κάνει ασκήσεις στρατιωτικές; Αυτά λέει το σχέδιο.

Τώρα τι γίνεται με το σχέδιο; Το σχέδιο όπως ήταν, δεν υπάρχει πια. Δεν γίνεται να υπάρχει, γιατί σχεδόν 80% του σχεδίου έχει απορριφθεί ήδη από το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Γι' αυτό μιλάμε για Ευρωπαϊκή Κύπρο. Αυτό μας επέτρεψε να είμαστε κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τα ίδια δικαιώματα με τα άλλα κράτη-μέλη. Αυτό μας επέτρεψε δύο μέρες μετά την ένταξη να αναγκαστούν οι Τούρκοι να αναγνωρίσουν το CY στα φορτηγά μεταφοράς εμπορευμάτων. Τι είχε γίνει; Τα τουρκικά φορτηγά που περνούσαν καθημερινώς από το 1974 μέσω Ελλάδας, δεν μπορούσαν τώρα να περάσουν τα ελληνικά σύνορα διότι η Ελλάδα τούς είπε: Δεν έχω δικαίωμα να σας αφήσω να περάσετε χωρίς να αναγράφεται στα φορτωτικά έγγραφα το CY, γιατί η Κύπρος ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αρα πέρασαν μέσω Βουλγαρίας που δεν ανήκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ανέβηκαν Ρουμανία και θέλησαν να μουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω Ουγγαρίας. Η Ουγγαρία τούς είπε: Η Κύπρος ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν μπορώ να σας αφήσω να περάσετε. Την επόμενη μέρα, η Τουρκία αναγνώρισε το σύμβολο της Κυπριακής Δημοκρατίας για σκοπούς μεταφοράς εμπορευμάτων, χωρίς βέβαια να αναγνωρίσει το κράτος. Η απόρριψη του σχεδίου μάς επέτρεψε να έχουμε μία ζώνη αποκλειστικότητας που είναι μεγαλύτερη από το μέγεθος της Κύπρου. Αυτή η ζώνη αποκλειστικότητας μοιράστηκε σε μπλοκ τα οποία διαχειριστήκαμε μόνοι μας σε συνεργασία με ξένες εταιρείες οι οποίες πήραν μερικά μπλοκ για να μπορούν να κάνουν έρευνες για πετρέλαιο και αέριο, ενώ μας έλεγαν πριν ότι αυτό ήταν ανέφικτο. Αυτό μας επέτρεψε να έχουμε μια γαλλοκυπριακή συμμαχία η οποία δεν είναι μόνο αμυντική, αλλά και επιθετική: με αεροσκάφη, με αεροδρόμιο στην Πάφο και τη διεξαγωγή κοινών ασκήσεων. Δηλαδή μιλάμε για πράγματα που θεωρούνταν εντελώς ανέφικτα. Μας επέτρεψε –λέω «μας» σαν να είμαστε η Κύπρος ως ελληνικό στοιχείο – να μπούμε στην ευρωζώνη, με κόστος βέβαια γιατί η ονομαστική αξία της λίρας ήταν μεγαλύτερη σε σχέση με το ευρώ. Όμως τώρα, σ' αυτή τη φάση της κρίσης, είναι όλοι πολύ πιο ευχαριστημένοι που είναι στην ευρωζώνη, γιατί τα κράτη που δεν είναι στην ευρωζώνη υποφέρουν πραγματικά. Είναι και μερικοί από σας που νοσταλγούσαν τη δραχμή. Ελπίζω τώρα να τους πέρασε, γιατί αν σκεφτείτε ποια θα ήταν η κατάσταση εδώ στην Ελλάδα, αν είχαμε δραχμή που να μην είναι κλειδωμένη με ευρώ... Το σύστημα θα είχε καταρρεύσει παταγωδώς! Το θέμα είναι ότι όλο αυτό το πλαίσιο επέτρεψε στην Κύπρο να κάνει μερικά πράγματα που ήταν καθαρά ουτοπικά πριν το σχέδιο. Αυτό σημαίνει ότι ένας λαός δεν μπορεί να τα δέχεται όλα. Δεν μπορούμε να λέμε ότι τα δεχόμαστε επειδή επιβιώνουμε, γιατί η επιβίωση δεν είναι ζωή. Το μεγάλο στρατηγικό λάθος που έκαναν οι Αμερικάνοι και οι Άγγλοι για το σχέδιο είναι ότι θεώρησαν, όπως σας είπα προηγουμένως, ότι η Κύπρος θα δεχόταν ότι να 'ναι. Αν ήταν πιο καλοί σε θέματα ψυχολογίας και αν ήξεραν καλύτερα τους Έλληνες, θα μας είχαν προτείνει ένα σχέδιο στο οποίο έπρεπε να απαντούσαμε Όχι. Διότι ο κανονικός Άγγλος, όταν του προτείνετε κάτι, λέει Ναι, και το σκέφτεται. Ο κανονικός Έλληνας, όταν του προτείνετε κάτι, λέει Όχι, και το σκέφτεται. Έτσι είναι η ψυχολογία μας. Στην ουσία, ξέρουμε ότι η ιστορία της Ελλάδας καθορίστηκε από τα ΟΧΙ της. Αρα το θέμα είναι ότι μας ψυχολόγησαν λανθασμένα. Και όχι μόνο λανθασμένα, αλλά άργησαν. Εγώ νομίζω ότι αν καλούμασταν να υπογράψουμε τώρα το σχέδιο, με τα νέα πολιτικά δεδομένα της Κύπρου, το σχέδιο θα περνούσε άνετα. Αυτό πρέπει να το ξέρετε. Δεν πέρασε. Ήταν στο τσακ. Θα σας δώσω, λοιπόν, ένα παράδειγμα του τι έκαναν για να επηρεάσουν τον πληθυσμό. Ο Αρχηγός των αγγλικών βάσεων είχε κάνει επαφές με όλους τους

Δημάρχους των κοινοτήτων που εφάπτονται στις βάσεις και τους είχε προτείνει τρεις θέσεις εργασίας για άτομα της επιλογής του –μιλάμε για αγγλικό δημόσιο με μεγάλη διαφορά μισθού. Τους έδωσε £1000 απευθείας χωρίς να ζητήσουν τίποτα και τους εξήγησε ότι θα μπορούν να διαχειριστούν μεταξύ τους, ο Άγγλος με τους Δημάρχους, πώς θα ονομάζεται η γη την οποία θα έπαιρναν οι βάσεις και θα τους επέτρεπαν να χτίζουν, αλλά μονομερώς, όχι σε σχέση με την κυβέρνηση. Θα αποφάσιζε ο Άγγλος με το «δικό του» Ελληνοκύπριο Δήμαρχο σε ποιους θα έδιναν τα σπίτια. Και αυτές οι περιοχές είχαν μεγαλύτερα ποσοστά ψηφοφόρων όσον αφορά το Ναι. Εμένα προσωπικά με κάλεσαν σε ένα χωριό, την Ερήμη, ως ειδικό του σχεδίου. Στο ενδιαμέσο, είχε γίνει αυτή η συνάντηση με τον Άγγλο και ο Δήμαρχος είχε αλλάξει άποψη. Όμως όπως ήμουν γνωστός στην Κύπρο, δεν τόλμησαν να ακυρώσουν τη διάλεξη. Πήγα για τη διάλεξη προετοιμασμένος για ένα κοινό φιλικό προς εμένα που θεωρεί όντως ότι το σχέδιο είναι αισχρό. Με υποδέχεται το δεξί χέρι του Δημάρχου και μου εξηγεί το πλαίσιο και ότι ο Δήμαρχος έχει αλλάξει άποψη. Το βράδυ το έλεγα στην τηλεόραση και αργότερα ανακοινώθηκε επίσημα οπότε μερικοί άλλαξαν πορεία. Εφόσον, λοιπόν, ο Δήμαρχος ήταν του «Ναι», του ζήτησα να διαβάσει αυτός τα άρθρα. Αρχίσαμε βέβαια με τα μαλακά και συνεχίσαμε με τα στρατιωτικά, τα βαριά. Και βλέπω το Δήμαρχο να αναρωτιέται μπροστά σε όλους αν αυτά που διάβαζε ήταν όντως γραμμένα στο σχέδιο. Είχε το κοινό μπροστά του, τους ψηφοφόρους του από τους οποίους μερικοί ήταν εναντίον του γιατί είχε αλλάξει γνώμη. Κι αυτός ο ίδιος κατάλαβε ότι ήταν πολύ χοντρό το παιχνίδι. Απλώς δεν το είχε διαβάσει. Άρα επηρεάστηκε από αυτά που του είπαν. Τώρα καταλαβαίνετε μέχρι πού είχε φθάσει το σύστημα.

Όσον αφορά στον πατριωτισμό σε σχέση με την αστυνομία, γιατί ασχολούμαστε και με αστυνομικά θέματα, είχαμε αρκετούς φίλους που έγραφαν ΟΧΙ παντού και υπήρχαν και ιστοσελίδες για να ενημερώνονται οι πολίτες. Ένας από τους φίλους μας κοντά στο Παραλίμνι, έγραψε ένα ΟΧΙ τεράστιο. Όπως καταλαβαίνετε, χρειάζεται ώρα για να το γράψεις. Κι έρχεται η αστυνομία και του λέει: Κατέβα, δεν έχεις δικαίωμα κλπ. Και του απαντά ο άλλος: Δεν κατάλαβες ότι το ΟΧΙ το γράφουμε για μας; Κάτσε εσύ εδώ με το περιπολικό να κοιτάς μήπως έρθει κανένας άλλος. Και κάθισε ο αστυνομικός να φυλάει το φίλο μας που έγραφε το παράνομο αφού κατάλαβε τι γινόταν. Έτσι ο φίλος μας έγραψε το τεράστιο ΟΧΙ μέσω της αστυνομίας. Με αυτό θέλω να πω, μην ξεχνάτε γενικά στην Ελλάδα ότι οι αστυνομικοί μπορεί να είναι αστυνομικοί, αλλά είναι πρώτα άνθρωποι και παρεμπιπτόντως είναι και Έλληνες. Άρα υπάρχουν μερικά όρια. Αν ξέρατε πόσες παρανομίες κάναμε εκείνη την εποχή...

Θα σας πω ένα πολύ απλό παράδειγμα. Έχετε ένα πανό που έχουν βάλει οι υποστηρικτές του Ναι στα 3 μέτρα, πολύχρωμο, δεμένο. Έρχεται η επιτροπή με την οποία ασχοληθήκαμε και σας λέει, όλα αυτά πρέπει να τα κατεβάσετε. Ναι, αλλά το πανό πληρώθηκε, είναι επίσημο. Είναι παράνομο να κατεβάσετε ένα πανό ό,τι και να έχει πάνω. Ακόμα και αν είναι προδοσία. Ξέρετε πόσο δύσκολο ήταν να βρεθούν άτομα ικανά ν' ανεβούν για να σχίσουν αυτά τα πανό; Εσείς νομίζετε ότι η αστυνομία και η πυροσβεστική δεν βοήθησαν; Η πυροσβεστική παρεμπιπτόντως ήταν πολύ αποτελεσματική για ευνόητους λόγους. Αυτά είναι όλα ανεπίσημα κι εμείς τα λέμε σαν ανέκδοτα. Δεν έγιναν ποτέ τέτοια πράγματα. Απλώς σκίστηκαν όλα μόνα τους. Αλλά η ουσία είναι ότι αυτοί έδωσαν τόσα λεφτά για τα πανό και ξαφνικά την επόμενη μέρα όλα τα πανό που είχαν βάλει ήταν όλα σκισμένα. Κι έτσι φάνηκε ότι υπήρχε μία αντίδραση. Θέλω να πω ότι κάποια στιγμή, ο λαός είναι υποχρεωμένος να

περάσει σε μια φάση παρανομίας όταν πρόκειται για προδοσία· αλλά για ένα συγκεκριμένο σκοπό, για κάτι που πραγματικά αξίζει. Και είμαι σίγουρος ότι, ειδικά με αυτή τη Δημαρχία του Ασπροπύργου, Δήμαρχοι τέτοιου τύπου θα προωθούσαν τους πολίτες τους σε τέτοιες παρανομίες, γιατί είναι και ο Δήμαρχος συνυπεύθυνος όταν τοποθετούν αυτά τα πανό μέσα στο χώρο του. Ξέρετε, μερικά από αυτά έγραφαν: «Μετά τις 15 Αυγούστου, διακοπές στο Βαρώσι.» Χρησιμοποίησαν το χρήμα, τις διακοπές, οτιδήποτε μπορεί να επηρεάσει κάποιον που δεν έχει ψηλό επίπεδο και δεν είναι ενημερωμένος, οπότε θεωρούσε ότι το θέμα είχε λυθεί. Όταν όμως αυτά τα άτομα βλέπουν όλα τα πανό σκισμένα, σου λένε, κάτι δεν πάει καλά. Εφόσον είναι όλα θετικά, γιατί υπάρχει τόσο μεγάλη αντίσταση; Κι έτσι άρχισαν να ενημερώνονται.

Βλέπετε, λοιπόν, σε γενικό πλαίσιο ότι ένας λαός μπορεί να αντισταθεί. Κι αυτό που δεν είχαν υπολογίσει, είναι ότι η Κύπρος είχε πιάσει πάτο. Η Ελλάδα δεν έχει πιάσει πάτο. Μπορούμε να κατεβούμε ακόμα, χαλαρά... Μέχρι να μας πάρουν κι αυτό, κι εκείνο, και το άλλο, οπότε κάποια στιγμή θα αντιδράσουμε και θα πούμε: όχι ρε παιδιά, το παρακάνετε. Προσέξτε, συχνά δεν είστε ενημερωμένοι. Σας εξηγούν ότι γίνονται παραβιάσεις εναερίου χώρου. Ξέρετε ότι γίνονται 27.000 παραβιάσεις ετησίως; Μα, δεν σημαίνει απολύτως τίποτα. Αυτό γίνεται καθημερινώς, πολλές φορές την ημέρα. Όταν έχουμε μια διαπραγμάτευση με τους γείτονες και θέλουν να μας εξηγήσουν ότι εμείς πρέπει να τα δώσουμε όλα, μας λένε ότι οι Τούρκοι θύμωσαν και γι' αυτό κάνουν παραβιάσεις εκείνη την ημέρα. Η ερώτηση που τίθεται είναι: την προηγούμενη δεν έκαναν; Την προ-προηγούμενη; Αφού κάνουν καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Πρέπει να ξέρετε ότι στις διαπραγματεύσεις γίνονται διάφορα. Αν θυμάστε καλά, η θέση που πήρε ο Καραμανλής όσον αφορά στο σχέδιο ήταν λίγο παράξενη. Η «παράξενη» θέση ήταν του τύπου, ας αποφασίσουν οι Κύπριοι κι εμείς θα πάμε με την Τουρκία. Αυτό δεν το καταλάβαμε όλοι. Αυτό σήμαινε, «εγώ είμαι του Όχι». Διότι όταν σε πιέζουν οι Άγγλοι, οι Αμερικάνοι, όλοι όσοι ήταν καθαρά υπέρ του Ναι και είσαι Κυβέρνηση, πολύ εύκολα μπορείς να πεις, «θα πω Ναι». Σας υπενθυμίζω ότι η Ελλάδα δεν πήρε θέση ως εγγυήτρια δύναμη, γι' αυτό φθάσαμε στο δημοψήφισμα. Στη Λουκέρνη έγινε, επιπλέον, μια ριζοσπαστική κίνηση. Ήταν μια από τις σπάνιες φορές που η Ελλάδα –ενώ στην κυβέρνηση ήταν η Νέα Δημοκρατία– χρησιμοποίησε στις διαπραγματεύσεις στελέχη του ΠΑΣΟΚ, διότι αυτοί ήταν οι πρώτοι που είχαν αρχίσει τις διαπραγματεύσεις και ήταν ενημερωμένοι. Για μας τους στρατηγικούς συμβούλους, αυτό είναι πολύ σημαντικό, διότι δείχνει ότι ετοιμάζονταν να πουν Όχι. Το να πείτε Ναι, είναι εύκολο. Αποφασίζετε με την ομάδα σας να πείτε Ναι, χωρίς να χρειάζεστε τη γνώση των άλλων για όσα είχαν προηγηθεί. Συχνά λέμε ότι η Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ είναι μεγάλα κόμματα, μα δεν κάνουν τίποτα. Σε μερικές συγκεκριμένες περιπτώσεις, κάνουν. Είναι σπάνιο, αλλά εδώ το χρειαζόμασταν. Σας υπενθυμίζω, λοιπόν, ότι εκείνη την περίοδο μάς έλεγαν στις τηλεοράσεις ότι ο κ. Ερντογάν είχε νευριάσει και είχε φύγει. Εγώ μιλούσα στο τηλέφωνο και ήξερα ότι ο κ. Ερντογάν ήταν μέσα στην αίθουσα. Μετά από μερικές ώρες μάς είπαν ότι ήταν λάθος κι απλώς είχε πάει στο ξενοδοχείο του. Εγώ πάλι ήξερα ότι ο κ. Ερντογάν δεν είχε κουνηθεί από την αίθουσα. Μας εξηγούσαν όλο αυτό το πλαίσιο διότι οι δημοσιογράφοι, με όσα είχαν ανακοινώσει τα κόμματα, ανέμεναν ότι θα την πατήσουμε και προετοιμάζαν το λαό λέγοντας ότι είναι πολύ δύσκολες οι συνθήκες και είμαστε αναγκασμένοι να τα δώσουμε όλα, αλλιώς δεν θα γίνει τίποτα. Δεν είχε γίνει τίποτα και δεν πήρε τίποτα. Αλλά αυτό, δεν το είχαν

προβλέψει οι δημοσιογράφοι μας. Άρα, όταν η Ελλάδα αρχίζει διαπραγματεύσεις με οποιοδήποτε κράτος, εκείνες τις μέρες μην ακούτε τα κανάλια.

Βλέπετε, λοιπόν, ότι μόνο η γνώση μπορεί να βοηθήσει το λαό με συγκεκριμένα δεδομένα. Ανάμεσα στις φωτοτυπίες που θα αφήσω εδώ, είναι και οι χάρτες. Να ξέρετε ότι οι χάρτες δεν είναι ποτέ επίσημοι σε κανένα πρωτόκολλο. Είναι μόνο ενδεικτικοί. Τα προβλήματα που αφορούν σύνορα-όρια είναι γραμμένα μέσα στα σχέδια. Τους χάρτες να τους κοιτάζετε μόνο εφόσον έχετε διαβάσει το κείμενο. Θα δώσω ένα παράδειγμα. Οι Μαρωνίτες, ένας πληθυσμός που ζει στην Κύπρο, έχουν τέσσερα χωριά. Στο χάρτη κατάφεραν να τους μοιράσουν. Δύο χωριά στην ελληνοκυπριακή πλευρά και δύο στην τουρκοκυπριακή. Και οι Μαρωνίτες ρώτησαν γιατί δεν τους έβαλαν όλους μαζί στη μια πλευρά, οποιαδήποτε από τις δύο. Ο κ. Κληρίδης συνάντησε τους Μαρωνίτες την εποχή που είχαμε δύο χάρτες –Χάρτης Α και Χάρτης Β– και τους εξήγησε πως αν ψήφιζαν Ναι, θα έκανε ό,τι μπορούσε να μπουν όλοι οι Μαρωνίτες στην ελληνοκυπριακή πλευρά. Ο κ. Κληρίδης είπε ακριβώς το ίδιο και στους Καρπασίτες. Βέβαια, δεν είχε προβλέψει ότι οι δύο θα μιλούσαν μεταξύ τους χάρη σε «βοηθούς». Εμείς όταν πρόκειται για το καλό της πατρίδας, πάντα βοηθάμε. Όταν ενημερώθηκαν και οι δύο ότι κορόιδευε και τους δύο για το ίδιο θέμα και ότι δεν μπορούσε να πάρει και το Χάρτη Α και το Χάρτη Β, καταλαβαίνετε πολύ εύκολα ποια ήταν η άποψή τους για τον κ. Κληρίδη. Ο κ. Κληρίδης είχε ζητήσει από το λαό του να εκλεγεί για 16 μήνες για να λύσει το Κυπριακό. Ευτυχώς που δεν πέρασε. Εκείνη την εποχή, είχε εκλεγεί Πρόεδρος ο Τάσος Παπαδόπουλος από τον πρώτο γύρο. Όταν είστε διατεθειμένος στα τέλη της ζωής σας να λύσετε το Κυπριακό, είναι πολύ σημαντικές οι κινήσεις που πρέπει να γίνουν. Ήθελα να σας υπενθυμίσω το πρόβλημα με τα S-300. Ο κ. Κληρίδης κέρδισε τις εκλογές δύο φορές με τα S-300. Εσείς, μάλλον δεν είστε ενημερωμένοι για τα S-300 τα οποία τώρα βρίσκονται στην Κρήτη. Το S-300 είναι ένα σοβιετικό οπλικό σύστημα, ρωσικό τώρα, το οποίο έχει μια εμβέλεια 300 χλμ. και ένα πλαίσιο ενεργοποίησης με στρατηγικό βάθος 800 χλμ. όταν εισέρχεται εχθρός. Πώς είναι δυνατόν να ενεργοποιηθεί ένα σύστημα με στρατηγικό βάθος 800 χλμ., όταν βρίσκεται 40 μίλια από την Τουρκία; Δεν γίνεται. Χρειάζεται αναπροσαρμογή για να ενεργοποιείται σε μικρότερη απόσταση. Το πρόβλημα είναι ότι είναι αδύνατον να ενεργοποιηθεί ένα S-300 σε τόσο μικρό έδαφος. Η Σοβιετική Ένωση, που όπως ξέρετε έχει ένα μέγεθος, ενεργοποιούσε τρία συστήματα παράλληλα που εντοπίζουν με τριγωνισμό το στόχο και εκτοξεύουν δύο πυραύλους. Όλο αυτό αφορά την προετοιμασία. Άρα ο πύραυλος χτυπά επιτόπου οτιδήποτε μπαίνει εντός των 300 χλμ. Με το «δήθεν» δικό μας σύστημα, αυτό δεν μπορούσε να γίνει. Πρώτα απ' όλα γιατί η Τουρκία είναι πολύ κοντά, δεύτερον γιατί η Τουρκία ήταν ήδη επιτόπου, εφόσον είχαμε ήδη εισβολή και κατοχή. Άρα, αν ένας Τούρκος έριχνε ένα πύραυλο από τα κατεχόμενα στα κατεχόμενα, μπορούσε το δικό μας σύστημα να ενεργοποιηθεί; Βεβαίως όχι. Το S-300 έχει μέγεθος 27 μέτρα, 18 μέτρα μονοκόμματα, και μεταφέρεται με νταλίκια. Δεν μπορούν να μας πείσουν ότι τα S-300 μπορούσαν να μεταφερθούν στο Τρόδος. Μια κανονική νταλίκια δεν μπορεί να πάρει τις στροφές του Τρόδους. Φανταστείτε με αυτό το πράγμα... Τα μειονεκτήματα είναι πολλά. Για να είναι ετοιμοπόλεμο το S-300, μπαίνει σε μία θήκη. Μετά από 6 μήνες πρέπει να βγει από τη θήκη για συντήρηση. Παραμένει έξω για 7 μήνες και το ξαναβάζετε για 6 μήνες. Αυτό σημαίνει ότι αν ήσασταν έξυπνοι Τούρκοι, θα κάνατε την επίθεσή σας μετά από 6 μήνες που δεν θα υπήρχαν S-300 στις θήκες. Οι Ρώσοι έχουν τόσα πολλά που τα αλλάζουν συνεχώς έτσι ώστε οι θήκες να είναι πάντοτε γεμάτες και τα άλλα να είναι στη συντήρηση. Εμείς όμως αγοράσαμε 40. Μα η επιτυχία είναι 40%,

δηλαδή έχουμε 8 στόχους. Άρα, ή πιστεύετε ότι όλα τα αεροσκάφη της Τουρκίας είναι 8, ή καταλαβαίνετε ότι το σύστημα μας είναι ανεπαρκές ακόμα και αν το είχατε ενεργοποιήσει. Όμως, μπορούμε να πάμε πιο πέρα, τα S-300 είναι ένα από τα σπάνια οπτικά συστήματα για τα οποία ένα κράτος πλήρωσε το 65% πριν τα δει. Ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς στην Κύπρο ήταν ο Στρατηγός Δήμου, Έλληνας, ο οποίος υπηρέτησε και στη Θράκη και είναι ο ειδικός στην Ελλάδα για οπτικά συστήματα. Σας εισηγούμαι να τον καλέσετε εδώ γιατί μπορεί να σας μιλήσει με ακρίβεια γι' αυτό το θέμα. Και ήταν η δική του ομάδα, με Κύπριους, που εκπαιδεύτηκε στη Ρωσία για τα S-300. Μάλιστα τα αποτελέσματα της κυπριακής ομάδας ήταν πολύ καλά σύμφωνα με τη ρωσική αξιολόγηση. Όμως ήταν αδύνατον να έρθουν τα S-300 στην Κύπρο. Ενώ μας έλεγαν δήθεν ότι η Τουρκία θύμωσε, γιατί λόγω της μικρής απόστασης Κύπρου-Τουρκίας, θα μπορούσαμε να χτυπήσουμε την Τουρκία. Τα πήραμε στην Κρήτη από όπου πάλι μπορούμε να χτυπήσουμε. Δεν καταλαβαίνω την επιλογή. Να ξέρετε ότι στην Κρήτη τα S-300 σκουριάζουν. Δεν γίνεται συντήρηση, δεν ασχολούνται. Με όλο αυτό το πακέτο των S-300, ο κ. Κληρίδης κατάφερε να κερδίσει τις εκλογές, ενώ όλοι οι αξιωματικοί ήξεραν ότι το σύστημα ήταν εντελώς άχρηστο. Αυτά τα όπλα λειτουργούν σ' ένα πολύ μαζικό σύστημα. Στο ανατολικό μπλοκ, σ' όλη τη γραμμή του ψυχρού πολέμου είχαν παντού S-300. Αλλά όλα αυτά ήταν συνδεδεμένα μεταξύ τους. Όταν τα παίρνουμε μεμονωμένα, είναι εντελώς άχρηστα για μας. Πρέπει να καταλάβετε ότι δίχως μερικές γνώσεις ουσιαστικές, δεν μπορείτε να αμυνθείτε.

Όσον αφορά στο θέμα της ένταξης της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι ότι η Τουρκία είναι στο ΝΑΤΟ. Από τότε που είναι στο ΝΑΤΟ, έχει αλλάξει κάτι; Όχι βέβαια. Άρα, όταν μας εξηγούν ότι με την ένταξη της Τουρκίας θα αλλάξουν τα πράγματα για την Ελλάδα, είναι εντελώς αστείο ως επιχείρημα. Αντιθέτως, αυτό που πρέπει να προσέξουμε είναι όταν υπάρχουν δημοψηφίσματα σε περιοχές που είναι συνοριακές και μπορούν ν' αλλάξουν κράτος όσο είναι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πιο συγκεκριμένα, όσο η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει χωρίς την Τουρκία, η Θράκη παραμένει Θράκη. Μη βάλετε στοίχημα για το τι μπορεί να γίνει μετά. Αυτά είναι ουσιαστικά θέματα. Υπάρχουν. Είναι γραμμένα.

Για να κλείσουμε σήμερα με την «Ευρωπαϊκή Κύπρο», θα έλεγα συνοπτικά ότι η Κύπρος τώρα δεν είναι Ευρωπαϊκή Κύπρος, αλλά ένα κομμάτι της Ευρώπης που παρεμπιπτόντως λέγεται Κύπρος. Αυτό είναι πολύ σημαντικό γιατί σημαίνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι διατεθειμένη να χάσει την Κύπρο γιατί της ανήκει. Η αλλαγή φάσης για την οποία μιλούσε ο Κρανιδιώτης λέγοντας: «Δεν μπορούμε να λύσουμε το Κυπριακό χωρίς ευρωπαϊκή μεταβατική περίοδο», είναι ακριβώς αυτή. Δηλαδή η Κύπρος με την εισβολή έγινε Κυπριακό. Με την ένταξη της έγινε Ευρωπαϊκή Κύπρος. Τώρα είμαστε σε ένα πλαίσιο που θα ονομάζαμε «Ευρώπη κυπριακή» για να φθάσουμε στο «Κύπρος». Απαιτείται δουλειά, αλλά αυτά είναι τα στάδια και τα χρειαζόμαστε όλα, αλλά με γνώσεις. Σας ευχαριστώ για τις αντοχές σας. Και μην ξεχνάτε ότι έξυπνος είναι αυτός που δεν κοιμάται, γιατί όταν κοιμάσαι, άλλος γράφει την ιστορία σου.

Σας ευχαριστώ.